

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 31. lokakuuta 2023
(OR. en)

14702/23

EDUC 404
GENDER 195
JEUN 248
EMPL 513
DIGIT 236
SOC 723

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Naisosaajien houkutteleva STEAM-aloille (luonnontieteet, teknologia, insinööritieteet, taideala ja matematiikka) – <i>Periaatekeskustelu</i>

Puheenjohtajavaltio on koulutuskomiteaa kuultuaan laatinut liitteenä olevan tausta-asiakirjan, joka toimitetaan pohjaksi neuvoston (koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu) istunnossa 23. marraskuuta 2023 käytävälle periaatekeskustelulle.

Naisosaajien houkuttelevuus STEAM-aloille (luonnontieteet, teknologia, insinööritieteet, taideala ja matematiikka)*Puheenjohtajamaan tausta-asiakirja*

Teknologinen muutos liittyy keskeisellä tavalla Euroopan unionin (EU) ja muun maailman taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen. Samanaikaisesti tekoälyn kehittäminen näyttäytyy tekijänä, jolla on poikkeuksellinen vaikutus tulevaisuudessa, johon olemme jo siirtyneet. Näin ollen sekä valmistusteollisuudessa että työmarkkinoilla tarvitaan enenevässä määrin STEAM-profiilin¹ omaavia ammattilaisia. Koulutusjärjestelmien tehtävänä on vastata tähän kysyntään. Tulevaisuuden haasteisiin vastaaminen edellyttää kaikkien nuoremme lahjakkuuden tukemista. Huomattava osa erityisesti tytöistä ja nuorista naisista valitsee kuitenkin edelleen koulutuspolukseen muun kuin tieteen ja teknologian.

¹ Kuten otsikossa todetaan, STEAM-lyhenne tarkoittaa luonnontieteitä, teknologiaa, insinööritieteitä, taidealaa ja matematiikkaa. Tässä asiakirjassa käytetty taidealaa, innovointia ja luovuutta edustava A-kirjain ilmentää Rhode Island School of Design -oppilaitoksen vuodelta 2010 peräisin olevan integroivamman vision omaksumista. Siinä luovuudesta tulee ratkaiseva tekijä, jonka avulla kehitetään uteliaisuutta, innovointia ja erilaisten ratkaisujen etsimistä.

Tuoreimmat tilastot osoittavat, että koulutuksessa esiintyy yhä sukupuolistereotypioita². Esimerkiksi Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD)³ jäsenten keskuudessa korkeakoulutettujen naisten määrä on kasvanut huomattavasti; itse asiassa useimmissa maissa heitä on jo suurin osa. Naisten osuus koulutukseen (80 %), terveydenhuoltoon (80 %) ja yhteiskuntatieteisiin (70 %) liittyvillä aloilla on pysynyt suhteellisen vakaana vuodesta 2005. Vuosina 2005–2020 naisinsinöörien osuus ei kuitenkaan juurikaan muuttunut, vaan pysyi arviolta 25 prosentissa. Huolestuttavin seikka on kuitenkin se, että tieto- ja viestintätekniikan alalla korkeakoulututkinnon suorittaneiden naisten osuus on laskenut kolmella prosenttiyksiköllä. Tätä nykyä heidän osuutensa kokonaismäärästä on vain 20 prosenttia.

Mies- ja naisopiskelijoiden väliseen epäsuhtaan eri STEAM-aloilla on puututtava, mikäli haluamme kaventaa sukupuolten välistä työllisyyseroa. Tilannetta pahentaa se, että ”nuoret naiset jäävät nuoria miehiä todennäköisemmin työmarkkinoiden ulkopuolelle hoivavelvollisuuksien, kuten lasten tai huollettavien aikuisten hoitamisen, tai muiden henkilökohtaisten tai perheeseen liittyvien velvollisuuksien vuoksi”⁴. Sen vuoksi neuvosto suosittaa, että jäsenvaltioissa ”linjataan työtarjoukset Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin asiaa koskevien periaatteiden mukaisiksi, jotta voidaan varmistaa naisten ja miesten yhdenvertainen kohtelu ja yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikilla aloilla”.

² Brussino, O. ja McBrien, J. (2022), *Gender stereotypes in education: Policies and practices to address gender stereotyping across OECD education systems*, OECD Education Working Papers, No. 271, OECD Publishing, Pariisi.

³ Encinas-Martin, M. ja Cherian, M. (2023), *Gender, Education and Skills: The Persistence of Gender Gaps in Education and Skills*, OECD Skills Studies, OECD Publishing, Pariisi.

⁴ Neuvoston suositus, annettu 30 päivänä lokakuuta 2020, ”Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu” ja nuorisotakuun perustamisesta 22 päivänä huhtikuuta 2013 annetun neuvoston suosituksen korvaaminen (EUVL C 372, 4.11.2020, s. 1).

Tasapuolisuus, osallisuus ja työmahdollisuuksien lisääminen STEAM-aloilla on keskeistä EU:n neuvostolle. Sen vuoksi ”osallistava koulutus edellyttää myös sukupuolinäkökulman huomioon ottamista oppimisprosesseissa ja oppilaitoksissa sekä sukupuolistereotyyppien ja erityisesti sellaisten sukupuolistereotyyppien kyseenalaistamista ja purkamista, jotka vaikuttavat rajoittavasti poikien ja tyttöjen ratkaisuihin opiskelualan valinnassa”⁵.

Tällä hetkellä on vakavia vaikeuksia vastata valmistusteollisuudesta nousevaan STEAM-ammattilaisten kysyntään. Kaikki maat tarvitsevat enemmän näiden alojen koulutuksen saaneita ihmisiä, miehiä ja naisia. Jos nuoret naiset hakeutuisivat kyseisille aloille samassa määrin kuin miespuoliset ikäoverinsa, ongelma helpottuisi huomattavasti.

Sukupuolten tasa-arvo ei ole vain moraalinen välttämättömyys vaan myös keskeinen tekijä vahvempien, kestävämpien ja osallistavampien talouksien luomisessa. EU-maat ovat täysin tietoisia haasteesta, jonka nykytilanne aiheuttaa koulutusjärjestelmillemme ja viime kädessä maiden edistymiselle ja kehitykselle. Ne tunnustavat myös, että lukuisat toteutetut aloitteet eivät kanna odotettuihin tuloksiin. Tyttöjen ja nuorten naisten motivaation ja kiinnostuksen herättäminen STEAM-aloja kohtaan kaikilla koulutustasoilla – erityisesti korkeakoulutuksessa, mukaan lukien sekä ylempi ammatillinen koulutus että yliopistot – on edelleen yksi koulutusjärjestelmiemme suurista haasteista. Mikäli löytäisimme ratkaisun, voisimme päästä eroon työmarkkinoiden eriytymisestä. Lisäksi naisten osallistuminen auttaa vastaamaan työmarkkinoiden tarpeisiin ja viime kädessä parantaa taloudellista ja sosiaalista kehitystä maissamme.

⁵ Neuvoston päätöslauselma eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030) (EUVL C 66, 26.2.2021, s. 1).

Edellä esitetyn perusteella puheenjohtajavaltio pyytää ministereitä tarkastelemaan seuraavia kysymyksiä asiasta käytävää keskustelua varten.

Kysymykset keskustelua varten:

- Mitkä ovat mielestänne suurimmat haasteet sukupuolten välisen kuilun kaventamisessa STEAM-aloilla?
- Mitä aloitteita voitaisiin käynnistää sekä kansallisissa että eurooppalaisissa yhteyksissä naisosaajien houkuttelemiseksi STEAM-koulutusaloille?
